

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра банківської справи
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____
“ ” (підпис) 2019 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Управління діяльністю банків на фінансовому ринку»
на тему: «Управління депозитним портфелем банку»

Виконавець:

студент 62 гр. факультету ФФБС
МАРУЩАК В.В.

_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
/підпис/

Науковий керівник:

К.е.н., доцент
(науковий ступінь, вчене звання)
СЕРГЄЄВА О.С.

_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
/підпис/

АНОТАЦІЯ

Марущак В.В. «Управління депозитним портфелем банку»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «072 «Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою професійного за спрямування «*Управління діяльністю банків на фінансовому ринку*» – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019.

У роботі узагальнюються теоритичні аспекти сутності, видів та класифікації банківських депозитів та управління депозитними операціями банку. Проведений аналіз формування депозитного портфелю банківськими установами України та визначені наукова-методичні підходи до прогнозування рівня банківських ресурсів. Автором визначені основні напрямки удосконалення розвитку депозитного ринку України.

Під час дослідження використовувалися наступні загальнонаукові методи: узагальнення та систематизація; порівняння; системного аналізу та методи оцінки фінансового стану банку.

Ключові слова: заощадження, депозит, депозитний портфель, економічні нормативи, залучені кошти, кошти клієнтів.

ANNOTATION

Marushchak V.V «Management of the deposit portfolio of the bank»

Qualification work for the master's degree in specialty "072" Finance, Banking and Insurance "under the master's program of professional direction" Management of Banks in the Financial Market "- Odessa National Economic University. - Odessa, 2019.

The paper summarizes the theoretical aspects of the nature, types and classification of bank deposits and the management of bank deposit operations. The analysis of the formation of the deposit portfolio by the banking institutions of Ukraine is conducted and the scientific and methodological approaches to the forecasting of the level of banking resources are determined. The author defines the main directions of improving the development of the deposit market of Ukraine.

In the process of the research, the following generic methods were used: generalization and systematization; comparison; systematic analyzes and methods of evaluating the financial position of the bank.

Keywords: savings, deposit, deposit portfolio, economic standards, attracted funds, clients' funds.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СУТНОСТІ, ВИДІВ ТА КЛАСИФІКАЦІЇ БАНКІВСЬКИХ ДЕПОЗИТІВ	6
1.1. Сутність, види, класифікація депозитів.....	6
1.2. Нормативно-законодавча база України щодо діяльності банків на ринку депозитів.....	16
1.3. Управління депозитним портфелем	24
Висновки до першого розділу	27
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ДЕПОЗИТНОГО ПОРТФЕЛЮ БАНКІВСЬКИМИ УСТАНОВАМИ УКРАЇНИ	29
2.1. Аналіз депозитного портфелю банків України та чинників, що змінюють його характеристики.....	29
2.2. Оцінка діяльності ПАТ «АБ» Південний» на ринку депозитних операцій.....	45
2.3. Науково-методичний підхід до прогнозування рівня банківських ресурсів ПАТ «АБ» Південний»	62
Висновки до другого розділу.....	67
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ РОЗВИТКУ ДЕПОЗИТНОГО РИНКУ УКРАЇНИ.....	72
3.1. Діяльність банків на ринку депозитів в міжнародному просторі.....	72
3.2. Пропозиції щодо розвитку вітчизняного депозитного ринку України.....	82
Висновки до третього розділу.....	90
ВИСНОВКИ.....	92
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	95
ДОДАТКИ.....	100

ВСТУП

Кошти населення та юридичних осіб, залучені у депозити вітчизняних банків є найважливішою складовою депозитних фінансових ресурсів, необхідних для надання кредитів, фінансування інвестиційних проектів, підтримки національного товаровиробника. Українська банківська система відрізняється значною мірою ризику, особливо в сучасних умовах збільшення масштабів банківської діяльності, розширення спектру банківських операцій, підвищення складності банківських технологій та посилення банківської конкуренції. Ризикованість банківської діяльності значною мірою впливає на обсяги залучення вітчизняними банками тимчасово вільних коштів суб'єктів господарювання, фізичних осіб та інших банків, що обмежує можливості українських банків формувати свої банківські депозитні ресурси.

Даній темі приділяють значну увагу науковці і практики банківської галузі. Великий внесок у дослідженні депозитів виступили наступні вітчизняні науковці: О.Дзюблюк, М.Савлук, А.Мороз, А.Єпіфанов., О.Васюренко., Л.Кузнєцова., В.Коваленко., О.Сергєєва.

Метою кваліфікаційної магістерської роботи є дослідження теоретико-методичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення розвитку ринку депозитів в банківських установах України.

Відповідно до поставленої мети, завданнями дослідження є:

- визначити місце та роль «депозитів» на ринку депозитів в банківських установах;
- ознайомитись з правовим та законодавчим регулюванням щодо організації діяльності банків на ринку депозитних операцій;
- проаналізувати управління депозитним портфелем;
- провести аналіз сучасного стану діяльності банківських установ України на ринку депозитів;

- оцінити діяльності ПАТ «АБ» Південний» на ринку депозитних операцій;
- провести науково-методичний підхід до прогнозування рівня банківських ресурсів ПАТ «АБ» Південний»;
- ознайомитись з діяльністю банків на ринку депозитних операцій в міжнародному просторі;
- розробити пропозиції щодо розвитку вітчизняного депозитного ринку України.

Об'єктом дослідження є процес формування депозитної бази банку у період ринкової економіки України.

Предметом дослідження є теоретично – методичні аспекти формування депозитної бази в банківських установах в Україні та світі.

Методи дослідження. У процесі написання кваліфікаційної магістерської роботи автором використано низку методів, зокрема: загальнонаукові методи, а саме теоретичного узагальнення та синтезу – при формуванні терміну «депозит», логічного аналізу – діагностиці стану ринку депозитних операцій банків України, порівняння – співставлення результатів банківських установ на ринку депозитних операцій за 3 роки та аналіз діяльності АБ «Південний» на ринку депозитів.

Інформаційну базу дослідження становлять матеріали фахових періодичних видань, закони та нормативно-правові акти органів державної влади, до видання яких віднесено регулювання діяльності КБ в Україні; дані Державної служби статистики України, Міністерства фінансів України, Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, аналітичні та статистичні матеріали Національного банку України, фінансова звітність КБ, офіційні ресурси мережі Інтернет.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційної магістерської роботи наведено теоретичне узагальнення і вирішенні завдань, які полягають у визначенні теоретико-методичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення розвитку ринку депозитів в банківських установах України.

За результатами виконаної кваліфікаційної роботи магістра зроблено такі висновки:

1. На основі аналізу теоретичних напрацювань визначено розуміння сутності поняття «депозит» більшість сучасних українських авторів визначають депозит як гроші або грошові кошти, що передані в банк на зберігання під певний відсоток.

Класифікація депозитів дуже різноманітна, що дає банківській установі пропонувати своїм вкладникам достатньо великий обсяг депозитних програм. Важливе значення для успішної діяльності банківської системи та кожного банку зокрема має якісна структура депозитної бази, яку характеризує співвідношення між строковими депозитами та вкладами до запитання, коротко та довгостроковими депозитами.

2. Розглянуто правове забезпечення щодо регулювання діяльності банківських установ на ринку депозитів, яке реалізується через: Закони (акти вищого органу державної влади це Конституція України та Карний кодекс), нормативні акти (які видаються іншими органами державної влади й управління відповідно до їх компетенції), внутрішні банківські інструкції та розпорядження.

3. Автором доведено, що в результаті проведеного аналізу сучасного стану та розвитку українського ринку, що за досліджуваний період депозитний портфель банківської системи України незначно, но зростав. Так, на 01.01.2018 кількість коштів на депозитних рахунках в банківських установах складало 955,6 млрд. грн, а вже на 01.07.2019 року цей показник склав 985,8 млрд. грн.

Питома вага різних ресурсних складових у загальному обсязі депозитних ресурсів за 2013-2017 роки практично не змінювалася і практично розподілялась у рівних пропорціях. Лише у 2013 році спостерігався незначний приріст обсягу довгострокових депозитних ресурсів. Щодо до аналізу депозитів по строкам, тут зазначимо, що за період з 2011 по 2018 р.р. депозити до запитання знизились та строкові депозити теж знизились. На нашу думку, на зниження депозитів вплинуло в першу чергу недовіра до банківського сектору.

Слід зазначити, що у період другої хвилі банківської кризи та реформування банківського сектору, спричинили певні труднощі, пов'язані з участю фінансово нестійких банків, це підірвало довіру фізичних осіб і значно знизило депозити в банківських установах.

Найважливішими чинниками впливу на формування депозитного портфелю банків України є зміна основних макроекономічних показників, які впливають на фінансові можливості економічних суб'єктів, як нефінансових корпорацій, так і домашніх господарств.

4. Доведено, що фінансові ресурси ПАТ «АБ» Південний» у формуються завдяки, головним чином, строковим депозитам – частка цієї складової в зобов'язаннях складає трохи більше половини від усіх джерел фінансових ресурсів, проте не є стабільною. Так, якщо в 2016 р. питома вага їх складала 52,74 %, то вже до 2018 р. вони зменшились до 44,15%, а в 2019 збільшилась до рівня 47,84%.

Можливо відмітити, що ПАТ «АБ»Південний» постійно нарощує ресурсну базу здійснює свою діяльність з метою надання широкого спектру банківських послуг, які своєчасно відповідають на потреби ринку, та збільшення ринкової вартості Банку.

5. Зроблено висновки, щодо результатів аналізу активів ПАТ «АБ» Південний» характеризується високим потенціалом щодо отримання запланованого рівня прибутку, що обумовлений внутрішніми факторами, які впливають на прибуток банку.

6. У роботі проаналізовано досвід зарубіжних країн щодо показників ставок за депозитами, де була простежена тенденцію збільшення / зменшення процентних ставок за кредитами. До країн, у яких максимальні ставки що за депозитами, що за кредитам, слід віднести Беларусь – 28,5%, Аргентину – 26,26%, Іран – 18,03%, Монголія – 15,1%, а далі усі країни третього світу, а до країн в яких присутні мінімальні ставки слід віднести країни зі стійкою банківською системою сформованої століттями це США, Гонконг, Японія, Ізраїль, навіть країни Євросоюзу і ті не займають лідируючих позицій.

7. Зроблені рекомендації щодо до політики депозитного формування банківського капіталу, яка має бути спрямована на всебічне розширення безготівкової сфери розрахунків населення, забезпечення різноманітності умов банківських депозитів, які б ураховували потреби всіх соціальних верств та вікових категорій населення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1.Сміт А. Дослідження про природу і причини багатства народів / А. Сміт. - М.: Соцекгіз, 1962.
2. Мальтус Т. Р. Дослідження закону народонаселення / Т. Р. Мальтус ; пер. з англ. В. Шовкун. – К. : Основи, 1998.
3. Єпіфанов А. О. Операції комерційних банків : [навч. посіб.] / Єпіфанов А. О., Маслак Н. П, Сало І. В. –Суми : Університетська книга, 2007. – 523 с.
- 4.Фролов С. М. Банківська справа і основи митного регулювання в Україні: теорія та практика : [навч.посіб.] / С. М. Фролов. – К. : Університетська книга, 2004. – 368 с.
- 5.Васюренко О. В. Банківський менеджмент / О. В. Васюренко. – К. : Академія, 2001. – 320 с.
6. Про банки і банківську діяльність : Закон України, прийнятий Верховною Радою України від 7 грудня 2000 р. № 2121-III. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T002121.html.
7. Дзюблюк О. В. Банківські операції / [за ред. д-ра екон. наук, проф. О. В. Дзюблюка]. – К. : ТНЕУ 2009.– 694 с.
8. Васюренко О. В. Банківські операції : навч. посіб. / О. В. Васюренко. – 6-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 318 с. – (Вища освіта XXI століття).
9. Коцовська Р. Р. Банківські операції : навч. посібник / Р. Р. Коцовська, О. П. Павлишин, Л. М. Хміль. – К.: УБС НБУ ; Знання, 2010. – 390 с.
10. Островска О. М. Банковское дело : толковый словарь / О. М. Островска. – 2-е изд. – М. : Гелиос АРВ, 2001. – 400 с.
11. Економічна енциклопедія : у трьох томах / [редкол. : С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін.]. – К. : Вид. центр «Академія», 2001. – Т. 2. – 848 с.
12. Петрук О. М. Банківська справа : навч. посібник / О. М. Петрук ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Ф. Ф. Бутинця]. – К. : Кондор, 2004. – 461 с.

13.Тиркало Р. І. Банківська справа / [за ред. Р. І. Тиркала]. – Тернопіль : Карт-бланш, 2001. – 316 с.

14. Герасимович А. М. Аналіз банківської діяльності : підручник / А. М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій-Вергуненко та ін. ; [за ред. А. М. Герасимовича. – К. : КНЕУ, 2003. – 599 с.

15. Савлук М. І. Гроші та кредит : підручник / М. І. Савлук, А. М. Мороз, М. Ф. Пуховкіна та ін. ; за заг. ред.М. І. Савлука. – 3-тє вид., переробл. і допов. – К. : КНЕУ, 2002. – 598 с.

16.Класифікація банківських депозитів. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://readbookz.net>

17. Переваги та недоліки депозитних операцій . [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://buklib.net>

18. Офіційний сайт ПАТ «АБ»Південний». [Електронний ресурс]. Режим доступу:<https://bank.com.ua/ru/>

19 Цивільний кодекс України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

20 Про банки і банківську діяльність: Закон України, прийнятий Верховною Радою України від 7 грудня 2000р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>

21. Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах. Постанова Правління НБУ N 492 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://bank.gov.ua>

22. Про затвердження Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами . Постанова Правління Національного банку України від 3 грудня 2003 року N 516 . [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://bank.gov.ua>

23. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб : Закон України, затверджений Верховною Радою України від 3 лютого 2012р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://bank.gov.ua>

24. Офіційний сайт Національного банку України. [Електронний ресурс].
Режим доступу :<http://www.bank.gov.ua/control>

25. Ковбасюк М. Р. Економічний аналіз діяльності комерційних банків і підприємств. – К.: Видавничий дім «Скарби». – 2001.

26. Аналіз банківської діяльності: Підручник / А. М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій-Вергуненко та ін.; За ред. А. М. Герасимовича. - К.: КНЕУ, 2004. - 599 с.

27. Річна консолідована звітність Публічного акціонерного товариства Акціонерний банк «Південний» станом на кінець дня 31 грудня 2014 року.
[Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://bank.com.ua/ru/about/reporting>

28. Річна консолідована звітність Публічного акціонерного товариства Акціонерний банк «Південний» станом на кінець дня 31 грудня 2015 року
Режим доступу: <http://bank.com.ua/ru/about/reporting>

29. Річна консолідована звітність Публічного акціонерного товариства Акціонерний банк «Південний» станом на кінець дня 31 грудня 2016 року
Режим доступу: <http://bank.com.ua/ru/about/reporting/>

30. Річна консолідована звітність Публічного акціонерного товариства Акціонерний банк «Південний» станом на кінець дня 31 грудня 2018 року
Режим доступу: <http://bank.com.ua/ru/about/reporting/>

31. Річна консолідована звітність Публічного акціонерного товариства Акціонерний банк «Південний» станом на кінець дня 31 грудня 2019 року
Режим доступу: <http://bank.com.ua/ru/about/reporting/>

32. Доходи та витрати населення України. URL:
http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/dn/dvn/dvn_u/arh_dvn2019.html

33. Грошово-кредитна статистика. URL:
https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=27843415&cat_id=44578#1

34. Сидорова А., Коваленко А. Доходи та витрати населення: статистичне оцінювання, моделювання та прогнозування. Фінанси, облік, банки. 2017. № 1 (22). С. 154–162.

35. Коваленко В., Сергеева О. Заощадження населення забезпечені фінансових ресурсів банків. Фінансигроші та кредит. 2019. С. 275-283.

36. Бражников А. С. Методы оценки качества кредитного портфеля коммерческого банка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economics.ru/banki/64-kreditnyi-portfelbanka.ht>.

37. Панасенко Г.О. Сучасні методики рейтингування банківських депозитів: теорія і практика, особливості та перспективи / Г.О. Панасенко // Механізм регулювання економіки. – 2012. – № 1.

38. Глосарій банківської термінології [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=124734&cat_id=124733

39. Мельник Я.М. Рейтинги депозитів банків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.credit-rating.ua/ua/about-rating/purpose/4627>

40. Перемитин Г.А., Ратников А.Е. Банк Японии ввел отрицательную процентную ставку [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.rbc.ru/finances/29/01/2016/56aaf54b9a79471b775fe329>

41. Офіційний сайт банку Японії. [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.boj.or.jp/en

42. Офіційний сайт банку Швейцарії. [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.snb.ch

43. Офіційний сайт банку США. [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.federalreserve.gov

44. Офіційний сайт банку Німеччини. [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.bundesbank.de

45. Маслова А.О. Оцінка впливу зовнішніх чинників на прийняття управлінських рішень при формуванні кредитного потенціалу банку / А.Ю.Маслова // Економічні науки. Сер.: Облік і фінанси. – 2013. – Вип.10(1).

46. Труш Г.В. Трансформація депозитної політики комерційних банків / Г.В. Труш // Збірник матеріалів міжнародної практичної Інтернет-конференції. – Дніпропетровськ, 2013. – С. 166-168.

47. Зверяков М.І. Управління фінансовою стійкістю банків / М.І. Зверяков, В.В. Коваленко, О.С. Сергеева. – Одеса: Видавництво «Атлант», - 2014. – 485 с.
48. Зверяков М.І., Коваленко В.В., Сергеева О.С. Управління фінансовою стійкістю банків : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 520 с.
49. Зверяков М.І., Коваленко В.В. Формування системи індикаторів фінансової стійкості банківської системи. Фінанси України. 2012. № 4. С. 3–12.
50. Корнилюк Р. Аналітичний огляд банків України «Депозити 2016» / Р. Корнилюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: bankografo.com.
49. Вплив глобалізації на розвиток банківської системи України / за редакцією проф. Л.В. Кузнєцової.- Одеса: Видавництво «Атлант, 2011. – 517 с.
50. Гамза В.А. Безопасность коммерческого банка : учеб.–практ. пособ. / В.А. Гамза, И.Б. Ткачук. – М. : Изд–ль Шумилова И.И., 2000. – 216 с.
51. Грошово–кредитна політика в Україні / В.С. Стельмах, А.О. Єпіфанов, В.І. Міщенко. – К. : Знання, 2000.– 305 с.– («Бібліотечка банкіра»).
52. Діяльність банків на кредитному ринку в умовах асиметрії інформації: монографія / За редакцією проф. Кузнєцової Л.В. – Одеса: ОНЕУ, 2015. – 289 с.
53. Діяльність банків у забезпеченні сталого розвитку фінансового ринку України: монографія / За ред. В.В. Коваленко. – Одеса: Видавництво «Атлант», 2014. – 358 с.